

РОЛЬ ТА МІСЦЕ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ У ЗАСВОЄННІ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Вища освіта в сучасних умовах постійно звертається до новітніх підходів в організації, підготовці та проведенні занять. Через інформатизацію усіх прошарків суспільного життя та освітнього простору, зокрема, відкриваються можливості для вдосконалення організації та контролю самостійної роботи студентів. Успішна організація самостійної роботи студентів робить можливим розвиток активного та творчого навчання, стимулює бажання студентів до накопчення інформації, отримання нових знань, досвіду та вдосконалення різного виду навичок. Нинішній розвиток навчального процесу зумовлює вдосконалення та осучаснення взаємовідносин студентів та викладачів, що в свою чергу спонукає та мотивує студентів до більш незалежного самостійного навчання.

Успішність та якість процесу навчання та його вдосконалення можна досягти за допомогою правильної організації та контролю самостійної роботи студентів. Навчання – цілеспрямована взаємодія викладача і студентів у процесі якої засвоюються знання, формуються вміння й навички. У педагогічному процесі педагогічні категорії взаємопов'язані та взаємозумовлені. Головною метою самостійного навчання є передача відповідальності за навчальний процес та результат навчання від викладача до студентів, що включає також усвідомлення важливості навчання та мотивації. Необхідно перевести студента з пасивного споживача знань в активного їх творця, що вмє сформулювати проблему, проаналізувати шляхи її вирішення, знайти оптимальний результат і довести його правильність. Самостійна робота сприяє: поглибленню і розширенню знань, інтересу до пізнавальної діяльності, оволодінню прийомами процесу пізнання, розвитку пізнавальних здібностей. Саме тому вона стає головним резервом підвищення ефективності підготовки спеціалістів. Від того, наскільки студент підготовлений і включений в самостійну діяльність, залежать його успіхи в навчанні, науковій і професійній роботі. Результати навчальної діяльності залежать від рівня навчальної самостійності студента. Рівень самостійності визначається особистою підготовленістю до цієї праці, бажанням займатися самостійно і можливостями реалізації цього бажання.

Самостійна робота студентів може бути забезпеченою на семінарських заняттях, які проводяться в нетрадиційних формах: семінар-дискусія, семінар-взаємонавчання, семінар-інтелектуальна розминка, семінар-сократична бесіда, семінар-дослідження тощо. Для успішної участі в таких семінарах студентів потрібна не лише попередня самостійна підготовка, але й плідна праця в складі проблемних груп, творчих об'єднань та ін. Як свідчить практика, дуже корисним для майбутніх спеціалістів є виконання студентами у порядку черги обов'язків керівника семінару (практичного заняття). Студент-керівник відповідає за підготовку й проведення заняття, стежить за регламентом,

формулює запитання й організовує обговорення, проводить комплексний колективний аналіз та оцінку роботи. При цьому викладач надає допомогу керівнику під час підготовки до занять, бере участь у постановці й обговоренні проблем, у підбитті підсумків та оцінюванні самого процесу роботи на основі принципу співробітництва. Така форма самостійної роботи формує в студентів уміння управління й самоуправління самостійною роботою.

Самостійна робота здебільшого виступає чи не єдиним способом виховання самостійності студентів у набутті знань. Самостійність у здобутті знань проявляється лише завдяки власній діяльності, з появою внутрішньої потреби у знаннях, пізнавальних інтересів, захопленості. У цьому розумінні самостійності неможливо навчитися. Таку самостійність можна лише формувати у процесі виховання та навчання. Ефективність організації самостійної роботи забезпечується певною кількістю літератури, розробленими кафедрою методичними рекомендаціями щодо організації самостійної роботи, проведенням індивідуальних і тематичних консультацій, застосуванням різних форм контролю. Надзвичайно важливим елементом навчального процесу є усвідомлення студентами необхідності подання викладачам звітів про отримані в процесі пізнавальної діяльності результати. У свою чергу, від того, як організовано етап оцінювання викладачем звітних матеріалів студентів, залежать і якість пізнавальної діяльності студентів, і результативність процесу в цілому.

Зовнішній контроль за самостійною роботою з боку викладачів має поєднуватися із самоконтролем студентів. У цьому випадку викладач зосереджує свою увагу на наданні допомоги тим, кому це особливо необхідно, і на тому, що вимагає дій кваліфікованого втручання педагога. Як показує практична діяльність, самостійна робота студентів за зразками не може бути ефективною під час формування самостійності як професійної особистості.

Таким чином, під час виконання самостійної роботи студенту, як майбутньому спеціалісту, необхідно вміти оперативно приймати рішення, діяти самостійно, творчо. Творчість починається там, де здійснюється самостійний пошук принципів, способів вирішення тієї чи іншої проблеми. Творча особистість розвивається на основі самостійності особистості і є вищим ступенем її розвитку.

Список бібліографічних посилань:

1. Буряк В. К. Самостійна робота як вид навчальної діяльності школяра // Рідна школа. 2001. № 9. С. 49-52.
2. Демченко О. М. Дидактична система організації самостійної роботи студентів // Рідна школа. 2006. № 5. С. 68-70.
3. Сучасні підходи до організації самостійної роботи студентів у вищій школі [Електронний ресурс]: / С. Б. Літвінчук, 2012. С. 65 – 69. Режим доступу: <<http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2012/199-187-11.pdf>>